

Благослов Свете Петке житељима престонице

После 500 година мошти Свете Петке, калемегданске чудотворке и наше неуморне заштитнице, у литији београдским улицама

Када је 1521. године султан Сулејман Величанствени наредио да се ратници и поробљени народ из Београда одведу у Цариград под стражом, тужна колона српских породица, негде око 10. септембра, кренула је из Београда. По одобрењу Турака они су са собом понели своје најдрагоценије светиње: мошти свете Петке, мошти царице Теофане и икону београдске Богородице. То је био последњи пут да Београђани, носећи мошти и иконе својих небеских заштитница, у једној тужној процесији, ходају улицама свог вољеног града који су били приморани да напусте.

500 година након тога, 10. јуна 2021. године, у 19 часова испред Вазнесенског храма започиње нова свечана литија, у којој Београђани са радосним песмама и молитвама на уснама, носе те исте мошти Свете Петке овога пута не у изгнанство него у само срце свога града, велелепни светосавски Храм, да великој молитви за Београд придруже и непрестане молитве његове неуморне заштитнице, калемегданске чудотворке, Преподобне мајке Параскеве.

Шта је то, у ствари, литија? Литија представља посебно јавно и заједничко богослужење, или део веће богослужбене целине, који се састоји из входне процесије и одговарајућих молитава које је прате. Сам израз, термин, литија потиче из грчког језика, где је првобитно означавао било коју молитву или прозбу, да би са петим столећем почео да поприма значење молитве у

посебној литургијској процесији, а од десетог постао технички термин којим су називане саме те процесије.

Овакве свеопште, заједничке и свечане, литије биле су саставни део богослужбеног живота великих хришћанских престоница, на првом месту Цариграда и Рима, али и других центара црквеног и јавног живота. У њима су обављане литијске процесије по улицама града, које су пратила појања псалама и химни као и произношења молитава и прозби. Литије би се на празнике, најчешће, завршавале евхаристијским богослужењем односно уласком у храм где би се оно обавило.

Литије су, поред редовних, вршене и у ванредним ситуацијама – приликом напада непријатеља, природних катастрофа и других неприлика. Тада су обављане као посебна врста усрдног мољења да Господ спасе народ свој, а потом, када би народне молитве биле услышене, као израз захвалности који се, најчешће, претварао у годишњи спомен на добротинства Божија.

Уобичајено је да се и у дане храмовних слава врше литије око храмова или по местима где се они налазе. Оне се данас врше након Свете Литургије да би се свеосвећујућа благодат Пресветога Духа, која је сишла на евхаристијске Дарове и народ Божији у храму, на тај начин проширила и на све оно што храм окружује и све оне који на том простору живе. Зато се, том приликом, кропи освећеном водом на све четири стране света да би сви који у литији учествују били препорођени, освећени, обновљени и благословени. Литије можемо да вршимо у било које доба дана. Логично је да ће Црква одабрати управо оно време које ће одговарати највећем делу њене духовне деце да би што већи број верних људи могао да узме учешћа у овом важном богослужењу. Тако је светејши Патријарх српски господин Порфирије благословио да литију од ове године вршимо у вечерњим часовима да би и они који раде, након повратка својим домовима, могли да узму учешћа у литији.

Учествовањем у литији ми исповедамо своју веру у чињеницу да се у молитвеном животу Цркве не само освећује време – па зато прослављамо одређене посебне празничне дане, издавајајући их од осталих дана и посвећујући их Господу. То чинимо и са простором, молитвено ходајући у заједници вере и љубави по њему, ширећи светлост речи Божије и Његову помоћ и заштиту свима и свему. На тај начин се све освећује, препорађа и лечи: ми сами и наши животи, ноге учесника и очи посматрача, грла појаца и уши оних који их слушају, наше руке којима водимо своју децу у литијској процесији и дечија срца којима, доводећи их на ово богослужење, у ствари не

бранимо да са радошћу приступају невидљивом Предводнику литије: Христу Богочовеку, Васкрслом и Вознесеном.

Православни Срби су од давнина вршили литије и учествовали у њима. Њих још давне 1318. године помиње српски Архиепископ Никодим у свом славном Типику.

Када је Деспот Стефан Лазаревић 1405. године прогласио Београд својом новом престоницом, један од начина на који је то било обзнањено, обележено и прослављено била је и свечана градска литија, коју ми, у ствари, настављамо.

Данас је наш ред да узмемо учешће у њој.

spc.rs